

Jämställdhet inom utbildning och forskning

Sammanfattning

Utskottet behandlar i detta betänkande 51 motionsyrkanden, huvudsakligen från allmänna motionstiden 2001, vilka tar upp jämställdhetsfrågor inom utskottets olika beredningsområden.

Motionsyrkandena handlar om jämställdhetsarbetet i skolan och i lärarutbildningen samt om jämställdhetsfrågor inom grundläggande högskoleutbildning och i forskning och forskarutbildning.

Samtliga motionsyrkanden avstyrks av utskottet.

I betänkandet finns reservationer från Moderata samlingspartiet, Vänsterpartiet, Kristdemokraterna, Centerpartiet, Folkpartiet och Miljöpartiet.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Innehållsförteckning.....	2
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet.....	6
Utskottets överväganden	7
Jämställdhet inom skolan.....	7
Jämställdhetsarbetet i skolan	7
Genuskunskap i lärarutbildningen m.m.	10
Åtgärder mot sexuella trakasserier i skolan m.m.	11
Jämställdhet inom högskolan.....	13
Jämnare könsfördelning inom vissa högskoleutbildningar	13
Jämställdhetsarbetet i högskolan m.m.	14
Jämställdhet inom forskningen	16
Utbildning och forskning i ett genusperspektiv	18
Övrigt	20
Reservationer.....	22
1. Jämställdhetsarbetet i skolan (punkt 1) – m, fp	22
2. Jämställdhetsarbetet i skolan, m.m. (punkterna 1 och 6) – kd	23
3. Jämställdhetsarbetet i skolan, m.m. (punkterna 1, 4 och 5) – c	24
4. Genuskunskap i lärarutbildningen (punkt 2) – mp.....	26
5. Åtgärder mot sexuella trakasserier i skolan, m.m. (punkterna 4, 7, 10 och 11) – fp.....	26
6. Karriärvägar inom forskningen (punkt 8) – m, kd, c, fp.....	28
7. Fördelning av forskningsresurser mellan manliga och kvinnliga forskare (punkt 9) – m, kd	29
8. Genusperspektiv inom medicinsk forskning, m.m. (punkterna 11 och 12) – v.....	29
9. Utvärdering av läromedel i ett genusperspektiv (punkt 13) – v, mp.....	30
Bilaga	
Förteckning över behandlade förslag.....	32
Motioner	32

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Med hänvisning till de motiveringar som framförs under Utskottets överväganden föreslår utskottet att riksdagen fattar följande beslut:

1. Jämställdhetsarbetet i skolan

Riksdagen avslår motionerna
 2001/02:Ub221 yrkande 27,
 2001/02:Ub222 yrkande 22,
 2001/02:Ub277 yrkande 2,
 2001/02:Ub338,
 2001/02:Ub395,
 2001/02:Ub431 yrkande 1,
 2001/02:Ub446 yrkande 4,
 2001/02:Ub447 yrkande 2,
 2001/02:Ub543 yrkande 5,
 2001/02:A212 yrkande 2 och
 2001/02:A229 yrkande 22.

Reservation 1 (m, fp)
Reservation 2 (kd) – delvis
Reservation 3 (c) – delvis

2. Genuskunskap i lärarutbildningen

Riksdagen avslår motionerna
 2001/02:Ub277 yrkande 1,
 2001/02:Ub543 yrkande 8 och
 2001/02:So495 yrkande 23.

Reservation 4 (mp)

3. Fler män inom förskolan och skolan

Riksdagen avslår motionerna
 2001/02:Ub315 och
 2001/02:Ub543 yrkande 9.

4. Åtgärder mot sexuella trakasserier i skolan m.m.

Riksdagen avslår motionerna
 2001/02:Ub10 yrkande 4,
 2001/02:Ub225 yrkande 9,
 2001/02:Ub348,
 2001/02:Ub404,
 2001/02:Ub480,

2001/02:A212 yrkande 1 och
2001/02:A229 yrkande 24.

*Reservation 3 (c) – delvis
Reservation 5 (fp) – delvis*

5. Jämnare könsfördelning inom vissa högskoleutbildningar

Riksdagen avslår motionerna
2001/02:Ub2 yrkande 2 och
2001/02:Ub396.

Reservation 3 (c) – delvis

6. Jämställdhetsarbetet i högskolan

Riksdagen avslår motionerna
2001/02:Ub4 yrkande 6 och
2001/02:Ub543 yrkande 4.

Reservation 2 (kd) – delvis

7. Anställningar inom högskolan

Riksdagen avslår motionerna
2001/02:Ub261 yrkande 23 och
2001/02:A229 yrkande 25.

Reservation 5 (fp) – delvis

8. Karriärvägar inom forskningen

Riksdagen avslår motionerna
2001/02:Ub438 yrkande 5 och
2001/02:Ub543 yrkande 1.

Reservation 6 (m, kd, c, fp)

9. Fördelning av forskningsresurser mellan manliga och kvinnliga forskare

Riksdagen avslår motionerna
2001/02:Ub428 yrkande 4,
2001/02:Ub438 yrkande 10 och
2001/02:Ub521.

Reservation 7 (m, kd)

10. Genusperspektiv i vårdutbildningar

Riksdagen avslår motion
2001/02:Ub259 yrkande 2.

Reservation 5 (fp) – delvis

11. Genusperspektiv inom medicinsk forskning m.m.

Riksdagen avslår motionerna
 2001/02:Ub259 yrkandena 1 och 3–5,
 2001/02:Ub376 yrkandena 2 och 3,
 2001/02:Ub428 yrkandena 1–3 och
 2001/02:Ub543 yrkandena 2 och 3.

Reservation 8 (v) – delvis
Reservation 5 (fp) – delvis

12. Kunskap om kvinnoförtryck i olika religioner, kulturer och traditioner

Riksdagen avslår motion
 2001/02:L321 yrkande 2.

Reservation 8 (v) – delvis

13. Utvärdering av läromedel i ett genusperspektiv

Riksdagen avslår motionerna
 2001/02:Ub277 yrkande 3,
 2001/02:Ub543 yrkandena 6 och 7 samt
 2001/02:A212 yrkande 4.

Reservation 9 (v, mp)

Stockholm den 9 april 2002

På utbildningsutskottets vägnar

Jan Björkman

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jan Björkman (s), Britt-Marie Danestig (v), Beatrice Ask (m), Eva Johansson (s), Yvonne Andersson (kd), Tomas Högström (m), Torgny Danielsson (s), Tomas Eneroth (s), Lennart Gustavsson (v), Erling Wälivaara (kd), Catharina Elmsäter-Svärd (m), Gunnar Goude (mp), Sofia Jonsson (c), Ulf Nilsson (fp), Agneta Lundberg (s), Anders Sjölund (m) och Nils-Erik Söderqvist (s).

Redogörelse för ärendet

Under allmänna motionstiden 2001 väcktes ett stort antal motioner med yrkanden rörande jämställdhet inom utbildning och forskning. Dessa behandlas i detta betänkande. Några yrkanden i följdmotioner till propositionerna 2001/02:14 *Hälsa, lärande och trygghet* och 2001/02:15 *Den öppna högskolan* rör också jämställdhetsfrågor och behandlas här.

Motionsyrkandena handlar om jämställdhetsarbetet i skolan och i lärarutbildningen samt om jämställdhetsfrågor inom grundläggande högskoleutbildning och i forskning och forskarutbildning.

Förslagen i motionerna, sammanlagt 51 yrkanden, återges i *bilaga*.

Utskottets överväganden

Jämställdhet inom skolan

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden som rör arbetet med jämställdhet i skolan, genuskunskap i lärarutbildningen samt arbetet mot sexuella trakasserier i skolan. Utskottet hänvisar till vidtagna åtgärder och visst utredningsarbete.

Jämför *reservationerna 1 (m, fp), 2 (kd), 3 (c), 4 (mp) och 5 (fp)*.

Jämställdhetsarbetet i skolan

Motioner

Synpunkter på jämställdhetsarbetet i skolan och hur detta kan förbättras förs fram i flera motioner.

Kristdemokraterna framhåller i motion 2001/02:Ub446 yrkande 4 att jämställdhet är en av de viktiga frågor som behöver etisk belysning i skolan. Därtill måste skolan uppmärksamma och ta hänsyn till flickors och pojkars olika sätt att uttrycka sig, både verbalt och med kroppsspråk. Såväl flickor som pojkar bör aktivt uppmuntras att söka sig till yrken som domineras av motsatt kön. Enligt Kristdemokraternas motion 2001/02:Ub447 yrkande 2 är det i gymnasieskolan fortfarande en stor snedfördelning mellan könen, bl.a. när det gäller val av gymnasieprogram. Åtgärder behövs för att bryta de traditionella mönstren. I motion 2001/02:Ub338 (kd) anför motionären att studier som visar på brister i jämställdhet mellan kvinnor och män bör tas upp i skolundervisningen med syftet att påverka pojkars och mäns syn på flickor och kvinnor.

I Centerpartiets motion 2001/02:A212 yrkande 2 betonas att arbetet med ökad jämställdhet inte får stanna vid skrivna formuleringar i läroplanen. Det krävs ett samlat grepp där klart mätbara mål och metoder för att mäta dessa mål utformas. Motionärerna anser därför att regeringen bör ge Skolverket i uppdrag att, i nära samverkan med lärarnas organisationer, utarbeta ett samlat program för ökad jämställdhet i skolan.

Enligt Folkpartiet i motionerna 2001/02:Ub222 yrkande 22 och 2001/02:Ub221 yrkande 27, rörande grundskolan respektive gymnasieskolan, skall ett jämställdhetsperspektiv genomsyra all undervisning. Pedagogiken i grundskolan måste anpassas så att både flickor och pojkar kan intressera sig och aktivt ta del av undervisningen. Gymnasieskolan måste ta ett ansvar för att organisera undervisningen och välja pedagogiska metoder så att hänsyn tas till varje individs intressen och mognads- och kunskapsmässiga nivå, oavsett vilket kön individen tillhör. En anpassning av pedagogik och metodik kan i båda

skolformerna ibland innefatta arbete med enkönade undervisningsgrupper. Också i motion 2001/02:A229 yrkande 22 understryker Folkpartiet att organiseringen av undervisningen och valet av pedagogiska metoder måste göras med hänsyn till de olika krav som flickor och pojkar ställer.

Betydelsen av att på pedagogisk väg ge grundskoleelever större förståelse för jämställdhet mellan könen lyfts fram i motion 2001/02:Ub277 (m) yrkande 2. Motionären påpekar att en utvärdering som Skolverket gjort visar att få lärare uppfattar jämställdhet som ett angeläget ämne att arbeta med på särskilt sätt. Det är viktigt att Skolverket ges i uppdrag att gå igenom med kommunerna hur dessa i sin uppföljning av verksamheten i skolan har uppmärksammat jämställdhetsarbetet.

Motsvarande synpunkter om Skolverkets utvärdering och vikten av att kommunerna uppmärksammar jämställdhetsarbetet anförs i motion 2001/02:Ub395 (s). Motionärerna anser därutöver att jämställdhetslagen, som är mycket konkret, bör gälla även för barn och ungdomar i förskola och skola.

I motion 2001/02:Ub431 (s) yrkande 1 hänvisas också till att Skolverket i en rapport visat att jämställdheten inte hinns med i skolans undervisning. Enligt motionärerna måste regeringen ta denna rapport på yttersta allvar. Skolverket måste se till att arbetet med demokratiuppdraget som inkluderar jämställdhet uppvärderas i skolvärlden.

Enligt motion 2001/02:Ub543 yrkande 5 från Miljöpartiet måste pedagogiken i skolan och förskolan ha en tydligare koppling till genuskunskap för att man på allvar skall kunna ta itu med problemet med bristande jämställdhet i skolan.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandena.

Utskottet har tidigare vid behandlingen av motsvarande motionsyrkanden om jämställdhetsarbetet i skolan, och senast i betänkande 2000/01:UbU11, konstaterat att synen på jämställdhet som både en värdegrundsfråga och en pedagogisk fråga har tydliggjorts under senare år. Åtgärder har vidtagits på nationell nivå för att stödja och stimulera det lokala jämställdhetsarbetet ute i skolorna. För att ge en överblick vill utskottet återigen nämna följande.

Genom beslut av riksdagen våren 1995 infördes i skollagens portalparagraf, 1 kap. 2 §, en bestämmelse att den som verkar inom skolan särskilt skall främja jämställdhet mellan könen (prop. 1994/95:164, bet. UbU18, rskr. 405). Riksdagen delade regeringens bedömning att jämställdhet skall lyftas fram som en pedagogisk fråga i skolans dagliga arbete.

Sedan den 1 november 1997 finns i instruktionen för Skolverket inskrivet att verket inom sitt verksamhetsområde aktivt och medvetet skall främja flickors, kvinnors, pojkars och mäns lika rätt och möjligheter.

Under ett drygt år, från februari 1999 t.o.m. utgången av mars 2000, arbetade inom Utbildningsdepartementet en projektgrupp med uppgift att utveckla arbetet med värdegrunden i skolan. Värdegrunden som formuleras i läroplanerna anger de grundläggande värden som vårt samhällsliv vilar på – männi-

skolvärdets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män samt solidaritet med svaga och utsatta – och som skolan skall förmedla och förankra hos eleverna. Projektgruppen har bl.a. genom olika informativa och målgruppsanpassade insatser gett stöd till och stimulerat skolorna att konkretisera värdegrunden i sin verksamhet.

Skolverket har under hösten 2000 publicerat en temabild om värdegrunden, med titeln *Med demokrati som uppdrag*. Den bygger på de kunskaper och erfarenheter inom området som införskaffats under senare år, och ger en övergripande och samlad bild av de möjligheter och problem som finns i arbetet med att omsätta de grundläggande demokratiska värdena i praktiken. Skolverket har också i november 2000, på uppdrag av regeringen och utifrån den analys som återfinns i temabilden, presenterat en långsiktig *Strategi för Skolverkets arbete med de demokratiska värdena*. Bland annat anges där hur verket avser att arbeta med att stödja kompetensutveckling vid förskolor och skolor i dessa frågor samt verkets planer på framtida utvecklingsprojekt.

Enligt regleringsbrevet för Skolverket för budgetåret 2002 skall verket ta fram och sprida lärande exempel på hur skolor och kommuner, i samverkan med olika organisationer och myndigheter, arbetar med jämställdhet och social och etnisk mångfald. Syftet är att främja och intensifiera skolornas och kommunernas jämställdhetsarbete. Uppdraget skall redovisas senast den 30 april 2003.

Vidare har i nämnda regleringsbrev under anslaget *Utveckling av skolväsende och barnomsorg* avsatts högst 5 miljoner kronor för utbildning av pedagogiskt kvalificerade s.k. resurspersoner i jämställdhet och genuskunskap. De båda nationella värdegrundscentrumerna vid Göteborgs universitet och Umeå universitet/Ersta Sköndal högskola skall anlitas. Målet är att det skall finnas minst en sådan utbildad lärare eller pedagog i varje kommun år 2004. Dessa resurspersoner skall arbeta med jämställdhetsfrågor i den pedagogiska praktiken för att höja kvaliteten och öka måluppfyllelsen inom detta kunskapsområde.

Därtill bör nämnas att fr.o.m. höstterminen 2000 gäller reviderade kursplaner för alla ämnen i grundskolan. I dessa har eftersträvat att skolans värdegrund, däribland jämställdhet som en fråga om demokrati, skall genomsyra undervisningen i alla ämnen. Till exempel har ambitionen varit att innehållet i kursplanerna för de naturorienterade ämnena skall vara uttryckt på ett sådant sätt att det kan tilltala både flickor och pojkar.

Utskottet kan inte nog understryka vikten av att skolan till eleverna förmedlar de demokratiska värdena, inbegripet jämställdhet mellan kvinnor och män. Därför ser utskottet positivt på det arbete som pågår för att intensifiera skolans arbete i dessa frågor.

Genuskunskap i lärarutbildningen m.m.

Motioner

Miljöpartiet framhåller i motion 2001/02:Ub543 yrkande 8 att målbeskrivningen för den nya lärarexamen, att studenten skall kunna inse betydelsen av könsskillnader i undervisningssituationen, inte är tillräcklig. Ämnet **genuskunskap** bör finnas med som självständigt ämne **i lärarutbildningen**, och genusaspekten bör genomsyra utbildningen i övrigt.

I Miljöpartiets motion 2001/02:So495 yrkande 23 hävdas att socialt konstruerade könsroller hämmar både mäns och kvinnors möjligheter till personlig utveckling. Att vara medveten om detta när man möter barn och motverka stereotypa föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt är en viktig del av arbetet för jämställdhet. Därför är information till och utbildning av lärare och personal i förskolor och skolbarnsomsorg i jämställdhetsfrågor en nödvändighet. Ämnet jämställdhet skall enligt motionärerna ingå i berörda utbildningar.

Även i motion 2001/02:Ub277 (m) yrkande 1 betonar motionären vikten av att ge lärare högre kompetens i jämställdhetsfrågor. Alla grundskollärare bör få kunskap om genus (det sociala könet), om jämställdhet och om hur undervisningen kan utformas så att den motsvarar båda könsens förutsättningar och intressen. Fortbildning inom detta område bör prioriteras.

Behovet av **fler män inom skolan och förskolan** lyfts fram i Miljöpartiets motion 2001/02:Ub543 yrkande 9. Detta är viktigt ur såväl jämställdhetsperspektiv som barnperspektiv, menar motionärerna. De påpekar att många barn saknar manliga förebilder i sin vardag.

Riksdagen bör enligt motion 2001/02:Ub315 (kd) begära att regeringen tillsätter en utredning med syftet att finna metoder för en jämnare könsfördelning bland personer som arbetar med barn. Enligt motionären har barn behov av att kunna identifiera sig med både män och kvinnor. Det är därför olyckligt att könsfördelningen är så sned just i förskolan och de tidigare åren i skolan.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår avslag på motionsyrkandena.

I den nya lärarutbildningen – som riksdagen beslutat om hösten 2000 (prop. 1999/2000:135, bet. 2000/01:UbU3, rskr. 5) – lyfts fram att studenten för att erhålla lärarexamen skall äga sådan kompetens att han eller hon kan *dels* förmedla och förankra samhällets och demokratins värdegrund, *dels* inse betydelsen av könsskillnader i undervisningssituationen och vid presentation av ämnesstoffet. Detta har genom en ändring i högskoleförordningen (1993:100, ändr. 2001:23), som trätt i kraft den 1 juli 2001, intagits i målbeskrivningen för den nya lärarexamen.

För att vidga kunskapen om jämställdhet i lärandet m.m. har regeringen i regleringsbrev för budgetåret 2002 uppdragit åt Högskoleverket att stimulera en vidareutveckling av lärarutbildningen i dessa avseenden. För ändamålet

har avsatts 1,5 miljoner kronor under anslaget *Särskilda utgifter inom universitet och högskolor m.m.* En rapport om vidtagna åtgärder skall lämnas i samband med årsredovisningen 2003.

Som utskottet återkommer till i det följande har regeringen i regleringsbrev för universitet och högskolor budgetåret 2002 ålagt lärosätena att vidta åtgärder för en jämnare könsfördelning i bl.a. lärarutbildningarna.

Regeringen har – i enlighet med vad som redovisades i propositionen *Den öppna högskolan* (prop. 2001/02:15) – inrättat en delegation med uppgift att fördela medel för att främja och bredda rekryteringen av studenter till högskolan. Rekryteringsdelegationen förfogar över 40 miljoner kronor per år under tre år. Bland ansökningar om medel i den första ansökningsomgången (2002-03-01) finns enligt uppgift ett par projekt på högskolor angående ettårig preparandutbildning för att få fler män till skolan respektive fler män till lärarutbildningen.

Åtgärder mot sexuella trakasserier i skolan m.m.

Motioner

Centerpartiet anför i motion 2001/02:A212 yrkande 1 att det alltmer utbredda sexualiserade språket och språkvåldet, som går allt längre ned i åldrarna, är ett uttryck för nedsättande attityder och en felaktig inställning till jämställdhet. Detta är inte acceptabelt och måste motverkas. En anpassning av jämställdhetslagstiftningen måste göras till skolsystemets samtliga stadier och även till den högre utbildningen.

I Folkpartiets motioner 2001/02:Ub10 yrkande 4, 2001/02:Ub225 yrkande 9 och 2001/02:A229 yrkande 24 förordas att en lag skall införas mot sexuella trakasserier av elever, efter förebild i jämställdhetslagen. Enligt motionärerna är det viktigt att elevers situation när det gäller sexuella trakasserier uppmärksammas på samma sätt som arbetstagarnas. Det är självfallet skolans uppgift att reagera mot det grova språkbruket i skolan.

En översyn av diskrimineringslagarna begärs i motion 2001/02:Ub404 (s). Översynen bör ske i syfte att stärka rättigheterna för de skolelever som i dag diskrimineras på grund av kön, etnisk tillhörighet eller sexuell läggning.

I motion 2001/02:Ub480 (s) betonas behovet av samlevnads- och sexualundervisning i skolan. För att motverka det ökande sexistiska våldet bör det redan i förskolan och tidigt i skolan ingå som en naturlig del i lärandet hur män och kvinnor lever tillsammans, anser motionärerna.

Enligt motion 2001/02:Ub348 (s) kan förekomsten av pornografi i medierna ge unga människor en snedvriden bild av kärlek och sexualitet. Motionärerna framhåller att skolan och organisationslivet har en viktig roll när det gäller att motverka inflytandet från pornografin. Stödmaterial för lärare och organisationsaktiva bör därför snarast tas fram i syfte att lyfta fram jämställdhetens och kärlekens positiva sidor.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar motionärernas uppfattning att könsmobbing i skolan, bl.a. bruket av ett sexistiskt språk, inte kan tolereras och på alla sätt måste stävjas. Utskottet anser emellertid att riksdagen bör avslå motionsyrkandena med hänvisning till följande.

Den 1 januari 1998 skärptes och förtydligades skollagen (1985:1100) som stöd för det lokala arbetet mot mobbing (prop. 1997/98:6, bet. UbU5, rskr. 107). Enligt den därefter gällande lydelsen av 1 kap. 2 § skollagen är den som verkar inom skolan skyldig att aktivt motverka alla former av kränkande behandling, såsom mobbing och rasistiska beteenden. Utskottet ansåg att sexuella trakasserier likaså måste betraktas som en allvarlig form av kränkande behandling (bet. 1997/98:UbU5 s. 30). På utskottets förslag gjorde riksdagen ett tillkännagivande till regeringen om att regeringen borde överväga hur man på lämpligaste sätt skall kunna markera att trakasserier på grund av kön eller sexuell identitet inte får förekomma.

Skolverket genomförde under år 1999 på regeringens uppdrag en nationell kvalitetsgranskning om hur skolorna bedriver sex- och samlevnadsundervisning, främst ur ett jämställdhetsperspektiv (rapport dnr 99:208). Detta ledde i sin tur till ett nytt regeringsuppdrag, att ta fram en långsiktig strategisk planering för hur skolor kan arbeta med de grundläggande demokratiska värdena. Som utskottet redovisat i det föregående har Skolverket i november 2000 fullgjort uppdraget genom skriften *Strategi för Skolverkets arbete med de demokratiska värdena*.

Som också nämnts i det föregående har kursplanerna för grundskolans alla ämnen reviderats med tillämpning från höstterminen 2000. I de samhällsorienterande ämnena markeras tydligt att tid skall avsättas för att diskutera och reflektera över begrepp som identitet, sexualitet, kärlek och jämställdhet. Där betonas vikten av att tala om värdefrågor i samband med undervisning om samlevnad och relationer, människosyn och språkbruk. Även i kursplanen för de naturorienterande ämnena och i biologi finns naturligen vissa inslag kring undervisningen i sex och samlevnad.

I regleringsbrevet för budgetåret 2002 har Skolverket fått i uppdrag att, i samråd med berörda myndigheter och organisationer, kartlägga förekomsten av bl.a. sexuella trakasserier, homofobi och könsrelaterad mobbing i skolan samt analysera och redovisa vilka insatser som i övrigt behöver vidtas. Uppdraget skall avrapporteras senast den 1 november 2002.

Under anslaget *Utveckling av skolväsende och barnomsorg* får Skolverket innevarande budgetår använda högst 5 miljoner kronor för insatser för att stärka flickors självförtroende och bl.a. ge möjlighet till självförsvarsträning. Arbetet bör främst inriktas på att motverka kränkande behandling.

Enligt direktiven till 1999 års skollagskommitté har kommittén i uppgift att utreda och föreslå hur en ökad rättssäkerhet för eleverna kan åstadkommas (dir. 1999:15). Kommittén skall vid behov föreslå förändringar för att stärka barns och ungdomars skydd och trygghet i barnomsorgs- och skolverksamheten. Kränkande behandling pekas särskilt ut i direktiven. Kommittén skall

också utreda om statens sanktionsmöjligheter gentemot kommunerna behöver stärkas. Skollagskommittén skall redovisa sitt uppdrag i december 2002.

Utskottet ser det som angeläget att elever så långt det är möjligt får ett skydd mot sådan kränkande behandling som sexuella trakasserier innebär. Resultatet av Skollagskommitténs arbete med dessa frågor bör emellertid avvaktas.

Jämställdhet inom högskolan

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om förändringar i fråga om arbetet med jämställdhet i högskolan och jämställdhet inom forskningen, innefattande bl.a. en jämnare könsfördelning.

Jämför *reservationerna 3 (c), 2 (kd), 5(fp), 6 (m, kd, c, fp) och 7 (m, kd).*

Jämnare könsfördelning inom vissa högskoleutbildningar

Motioner

Centerpartiet begär i motion 2001/02:Ub2 yrkande 2 att regeringen skall ta initiativ till att öka rekryteringen av män till kvinnodominerade utbildningar. Motionärerna åsyftar särskilt vård- och undervisningsutbildningarna.

Bland annat för att bryta den könssegregerade arbetsmarknaden är det enligt motion 2001/02:Ub396 (s) viktigt att locka fler kvinnor till ingenjörsutbildningarna. Tydliga mål måste sättas upp vid universitet och högskolor för att höja andelen kvinnor i dessa utbildningar och förslag läggas fram hur man når dessa mål. Förslagen kan med fördel tas fram med hjälp av studenterna själva, anser motionärerna. Resultaten bör därefter utvärderas och redovisas.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår avslag på motionsyrkandena.

Regeringen har i regleringsbrev för budgetåret 2002 avseende anslag till universitet och högskolor m.m., liksom tidigare år, ålagt lärosätena att i sina årsredovisningar redogöra för vilka åtgärder som vidtagits för att få en jämnare könsfördelning – bl.a. i utbildningar med ojämn könsfördelning, såsom vissa lärar- och vårdutbildningar samt naturvetenskapliga och tekniska utbildningar.

Av lärosätenas årsredovisningar framgår att insatser görs för att åstadkomma en jämnare könsfördelning, men att det har visat sig särskilt svårt att rekrytera män till utbildningar där män är underrepresenterade. Detta lyfts fram i Högskoleverkets rapport *Lärosätenas arbete med jämställdhet, studentinflytande samt social och etnisk mångfald* (rapportserie 2000:8 R).

Enligt uppgift från Högskoleverket har en ökning skett av andelen kvinnor som påbörjar teknisk utbildning. Sedan mitten av 1990-talet har andelen kvinnor bland nybörjarna till civilingenjörsutbildning ökat från 21 till 29 % läsåret 2000/01 och till högskoleingenjörsutbildning från 16 till 26 % läsåret 2000/01. Kvinnornas inbrytning på de mansdominerade högskoleingenjörsutbildningarna förefaller dock ha avstannat under de allra senaste åren. Utskottet ser det som viktigt att flickors intresse stimuleras tidigt genom insatser redan i grundskolan, t.ex. genom det s.k. NOT-projektet.

Jämställdhetsarbetet i högskolan m.m.

Motioner

Kristdemokraterna framhåller i motion 2001/02:Ub4 yrkande 6 att **jämställdhetsarbetet i högskolan** måste fortsätta, och högskoleutbildningen anpassas till kvinnors särskilda behov. Det skall t.ex. vara enkelt att göra studieuppehåll för barnledighet. Regeringen måste ta ansvar för att högskolelärarna är väl förtrodda med jämställdhetsfrågor och genusperspektiv. Detta för att påskynda den pedagogiska förnyelsen och förbättra studenternas rättssäkerhet. Även studenterna borde omfattas av jämställdhetslagstiftningen.

I Miljöpartiets motion 2001/02:Ub543 yrkande 4 anmärker motionärerna att det är vanligare bland kvinnor än bland män att den totala studietiden sträcks ut över en längre tidsperiod och att man gör studieuppehåll ett antal år. Ett viktigt steg i jämställdhetsarbetet är att underlätta för kvinnor att studera över längre tidsperioder.

Folkpartiet hävdar i motionerna 2001/02:Ub261 yrkande 23 och 2001/02:A229 yrkande 25 att det finns tecken på att det pågår en diskriminering av kvinnor i samband med **anställningar inom högskolan**. Åtgärder måste därför vidtas för att stoppa könsdiskrimineringen inom högskolan. Motionärerna anser att det behövs ökad öppenhet när det gäller urval och antagningar, tydliga och formellt reglerade kriterier utifrån vilka tjänster tillsätts och en jämställd representation i nämnder som svarar för tillsättningar. Vidare måste möjligheten att befordras till professor säkras fullt ut, vilket kan ge positiva följdverkningar från jämställdhetssynpunkt. Enligt motionärerna skall det för större institutioner vara självklart att ha en formellt utarbetad jämställdhetsplan.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandena om **jämställdhetsarbetet i högskolan** med hänvisning till följande.

Inom projektet Studenterna i Sverige (StudS) har Högskoleverket kartlagt studiemönstren och funnit att det är vanligt att studenter gör uppehåll i studierna under kortare eller längre tid (rapportserie 2001:26 R). Enligt utskottets mening är det därför inte nödvändigt att begära åtgärder av regeringen för att underlätta studieuppehåll.

Enligt propositionen *Den öppna högskolan* (prop. 2001/02:15) bör jämställdhet och genusperspektiv ingå i den högskolepedagogiska utbildningen. Denna utbildning, som lärosätena i dag skall erbjuda anställda lärare, kommer enligt vad regeringen aviserar i propositionen att göras obligatorisk för tillsvidareanställning som lektor eller adjunkt. Enligt uppgift från Utbildningsdepartementet pågår arbete med att utarbeta föreskrifter om detta. I propositionen anger regeringen att Rådet för högskoleutbildning i sitt uppföljningsarbete kring pedagogiskt förnyelsearbete inom högskolan även bör beakta hur jämställdhetsperspektivet används.

Sedan den 1 mars 2002 gäller lagen (2001:1286) om likabehandling av studenter i högskolan (prop. 2001/02:27, bet. UbU5, rskr. 101). Lagen har till ändamål att inom högskoleområdet främja lika rättigheter för studenter och sökande och att motverka diskriminering på grund av könstillhörighet, etnisk tillhörighet, sexuell läggning och funktionshinder. Enligt lagen skall varje högskola årligen ta fram en handlingsplan för de åtgärder som behövs för att främja studenters lika rättigheter, efter förebild av jämställdhetslagens bestämmelse om jämställdhetsplan.

Utskottet föreslår också avslag på motionsyrkandena om *anställningar inom högskolan*. Med anledning av dessa yrkanden anförs följande.

I regleringsbrev för budgetåret 2002 anges som ett gemensamt verksamhetsmål för universitet och högskolor att lärosätena i sin verksamhet skall främja jämställdhet mellan kvinnor och män. I syfte att få en jämnare könsfördelning i lärarkåren skall varje lärosäte för år 2002 fastställa mål för andelen kvinnor bland nyrekryterade lärare inom samtliga lärarkategorier. Av lärosätenas årsredovisningar skall framgå bl.a. vilka åtgärder som vidtagits för att få en jämnare könsfördelning vid rekrytering av lärare. Större förändringar i förhållande till föregående år i fråga om könsfördelningen skall kommenteras.

Enligt 3 och 4 kap. högskoleförordningen har fakultetsnämnder eller motsvarande organ ansvaret för att utarbeta och avge förslag i ärenden om anställning av professorer, lektorer och forskarassistenter. Vid val av ledamöter till fakultetsnämnd skall, om det inte finns synnerliga skäl, de föreslagna personerna till minst en tredjedel utgöras av kvinnor och till minst en tredjedel av män (3 kap. 11 §).

Högskoleverket har i januari 2002 publicerat rapporten *Befordringsreformen 1999: Hur har det gått? Delrapport II* (rapportserie 2002:2 R). Utifrån sin undersökning angående befordran av lektor till professor drar verket slutsatsen att regeringens mål om en fördubbling av antalet professorer kan vara uppfyllt inom två till tre år. Undersökningen visar också att andelen kvinnliga professorer inte har minskat under den tid som reformen varit i kraft och att denna således inte har haft en negativ inverkan på fördelningen mellan män och kvinnor. Betydligt färre kvinnor än män har ansökt om befordran, men de som ansökt har befordrats i samma utsträckning som sina manliga kolleger. I rapporten framhålls det därför som angeläget att fler kvinnor ansöker om befordran.

När det gäller jämställdhetsplaner har Högskoleverket i februari 2000 presenterat rapporten *Lärosätenas arbete med jämställdhet, studentinflytande samt social och etnisk mångfald* (rapportserie 2000:8 R). Enligt utvärderingen har samtliga lärosäten en jämställdhetsplan på central nivå. Mer sällan finns konkreta handlingsplaner på mellannivå, och ännu sämre är det på institutionsnivå. Samtidigt med rapporten publicerade Högskoleverket antologin *Goda exempel. Hur universitet och högskolor kan arbeta med jämställdhet, studentinflytande samt social och etnisk mångfald* (rapportserie 2000:9 R). Enligt uppgift från Högskoleverket pågår nu överväganden om att ånyo utvärdera jämställdhetsplaner vid universitet och högskolor.

Jämställdhet inom forskningen

Motioner

Kristdemokraterna framhåller i motion 2001/02:Ub438 yrkande 5 att **karriärvägarna inom forskningen** måste anpassas så att familjebildning och yrkeskarriär kan förenas. De hänvisar till att anställning som forskarassistent enbart kan ges inom fem år från disputationen, detta för att gynna yngre forskare. I och med denna regel minskar möjligheterna att få tjänst som forskarassistent om forskaren t.ex. tar föräldraledighet. Många nyblivna föräldrar – och då framför allt kvinnor – hindras genom denna regel att komma vidare i sin akademiska karriär.

Enligt Miljöpartiet i motion 2001/02:Ub543 yrkande 1 bör riksdagen hos regeringen begära att Högskoleverket ges i uppdrag att undersöka varför så få kvinnor avslutar högre universitetsstudier. I motionen påtalas att endast en tredjedel av dem som tar doktorsexamen är kvinnor. Motionärerna menar att orsakerna till detta är bl.a. att det främst är män som är handledare, män som väljer forskningskandidater och män som skapar strukturerna för konkurrensen på högre forskningsnivåer.

I motion 2001/02:Ub428 (s) yrkande 4 hävdas att genusforskningen möter hårt motstånd, bl.a. beroende på kraftig manlig dominans inom forskarvärlden, att kvinnor och män väljer skilda forskningsområden och att finansierare intresserar sig mer för manlig forskning. Motionärerna vill att det årligen skall föras statistik över hur **forskningsresurserna fördelas mellan manliga och kvinnliga forskare**.

Enligt Kristdemokraterna i motion 2001/02:Ub438 yrkande 10 är det viktigt att genusperspektivet lyfts fram vid varje forskningsinstitution. För att nå nya insikter och nya resultat krävs forskare av båda könen med de olika perspektiv som kvinnor och män har.

I motion 2001/02:Ub521 (s) betonas vikten av att bedömningskommittéerna för fördelning av statliga medel för klinisk, patientnära forskning skall vara jämnt könsfördelade, samt att könsuppdelad statistik skall finnas för de sökande respektive för dem som tilldelats medel.

Utskottets ställningstagande

Utskottet föreslår avslag på motionsyrkandena om **karriärvägarna inom forskningen** med hänvisning till följande.

Enligt 4 kap. 10 § högskoleförordningen (1993:100, ändr. 1999:1037) krävs för behörighet att anställas som forskarassistent avlagd doktorsexamen eller utländsk examen som bedöms motsvara doktorsexamen. I första hand bör den komma i fråga som har avlagt examen högst fem år före ansökningstidens utgång. Även den som har avlagt examen tidigare bör komma i fråga i första hand, om det finns särskilda skäl. Som särskilda skäl nämns i förordningen bl.a. sjukdom, föräldraledighet eller andra liknande omständigheter.

Av Högskoleverkets *Årsrapport för universitet och högskolor 2001* framgår att andelen kvinnor bland forskarexaminerade ökat år från år (s. 30). Under år 2000 var andelen kvinnor bland forskarexaminerade 38 %. Motsvarande andel år 1999 var 35 %. Jämfört med år 1990, då andelen var 26%, har andelen kvinnor bland forskarexaminerade således ökat med 12 procentenheter.

Utskottet föreslår också avslag på motionsyrkandena som rör **fördelning av forskningsresurser mellan manliga och kvinnliga forskare**.

Förordningen (2001:100) om den officiella statistiken föreskriver att individbaserad officiell statistik skall vara uppdelad efter kön, om det inte finns särskilda skäl emot detta (14 §). De statliga forskningsråden – Vetenskapsrådet, Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap (FAS) och Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (FORMAS) – redovisar beviljade forskningsanslag med uppdelning på manliga och kvinnliga anslagsmottagare. Statistiska centralbyrån framställer statistik om forskning, såväl inom universitet och högskolor som inom företagssektorn och den icke-vinstdrivande privata sektorn. I sådan statistik finns uppgifter om antalet årsverken utförda av män respektive kvinnor. Högskoleverket ger i sin årsrapport uppgifter om antalet årsverken utförda av män respektive kvinnor, dels per lärosäte med uppdelning på lärare och annan personal, dels för hela riket med uppdelning på tolv olika tjänstekategorier.

Enligt regleringsbrev för budgetåret 2002 avseende Vetenskapsrådet skall rådet aktivt arbeta för jämställdhet samt nå en jämnare könsfördelning inom den egna beredningsorganisationen och vid fördelningen av forskningsstöd. Motsvarande föreskrifter har meddelats i regleringsbrevet för Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap (FAS).

Utbildning och forskning i ett genusperspektiv

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om införande av genusperspektiv i utbildning och forskning, främst inom hälso- och sjukvårdsområdet, med hänvisning till pågående utvecklingsarbete. Jämför *reservationerna 5 (fp) och 8 (v)*.

Motioner

Enligt motion 2001/02:Ub259 (fp) yrkande 2 bör läkarutbildningen och övriga *vårdutbildningar* åläggas att ha ett *könsperspektiv* i undervisningen.

Frågan om ett *genusperspektiv inom medicinsk forskning* behandlas i flera motioner.

Vänsterpartiet konstaterar i motion 2001/02:Ub376 yrkande 2 att forskning om och med kvinnor är eftersatt trots att både sjukdomar och behandling berör båda könen. Det gäller även forskningsområden som domineras av kvinnor, exempelvis omvårdnadsforskningen. Mot den bakgrunden bör enligt motionärerna forskningspolitiken inom området hälso- och sjukvård, och till detta närliggande områden, belysas ur ett klass- och könsperspektiv. Enligt samma motion yrkande 3 är det särskilt i samband med stamcellsforskningen och genforskningen viktigt med ett genusperspektiv. Det behövs därför en ökad kunskap och medvetenhet i de forskningsetiska kommittéerna om vikten av ett genusperspektiv i forskningen och vid de etiska bedömningarna av forskningsprojekt.

I Miljöpartiets motion 2001/02:Ub543 framförs att redan kända forskningsområden bör utvecklas och fördjupas med avseende på ett genusperspektiv. Forskningen kring kvinnors ohälsa bör prioriteras (yrk. 2). Eftersom kvinnor och män inte uppvisar lika symtom vid vissa sjukdomar ser motionärerna det som viktigt att den medicinska forskningen bedrivs med ett genusperspektiv (yrk. 3).

Också i motion 2001/02:Ub428 (s) betonas att ett genusperspektiv skall genomsyra all medicinsk forskning, utbildning och bemötande av patienter (yrk. 1). Motionärerna anser att samtliga ansökningar om forskningsmedel inom medicin, omvårdnad samt hälso- och sjukvårdsforskning bör redovisa studiepopulationens könsfördelning i förhållande till fördelningen i befolkningen eller i den aktuella patientgruppen (yrk. 2). All statistik inom medicinsk forskning bör könsuppdelas (yrk. 3).

Enligt motion 2001/02:Ub259 (fp) bör ingen forskning om människokroppen, annat än i undantagsfall, få baseras på en studiepopulation bestående av mindre än 40 % av vardera könet för att få statliga anslag beviljade (yrk. 1). En grupp bör tillsättas med uppdrag att se över de forskningsanslag som ges och om de tillvaratar könsperspektivet (yrk. 3). Motionärerna anser att ett kvinnoforskningscentrum för vården med fördel skulle kunna förläggas till

Göteborg (yrk. 4). De anser vidare att Socialstyrelsen bör ges i uppdrag att fortsättningsvis ha ansvaret för forskning om vården av kvinnor (yrk. 5).

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandena.

I det föregående har utskottet behandlat motionsyrkanden om genuskunskap i lärarutbildningen och därvid hänvisat till målbeskrivningen för den nya lärarexamen.

Högskoleverket har tidigare haft ett uppdrag från regeringen att tillsammans med lärosäten utveckla modeller för att integrera genusperspektiv i jurist- och ekonomutbildningarna. I propositionen *Den öppna högskolan* (prop. 2001/02:15) anmärkte regeringen att detta arbete visat sig framgångsrikt, inte minst vad gäller juristutbildningen. Regeringen bedömde att Rådet för högskoleutbildning inom Högskoleverket bör få ett uppdrag att stödja lärosätenas arbete med att utveckla metoder för att använda genusperspektiv i undervisningen även inom andra områden. Erfarenheterna från arbetet bör spridas för att få ett större genomslag. Enligt uppgift från Utbildningsdepartementet pågår arbete med att utarbeta föreskrifter i detta avseende.

Enligt examensbeskrivningarna i högskoleförordningen (1993:100) skall studenten för erhållande av läkarexamen respektive sjuksköterskeexamen ha förvärvat kännedom om förhållanden i samhället som påverkar kvinnors och mäns hälsa.

Behovet av att utveckla ett genusperspektiv inom medicinsk forskning är stort. Vetenskapsrådet har gjort bedömningen att medicinområdet – till skillnad från humaniora och samhällsvetenskap som har nått längre inom genusforskningen – behöver extra stöd i detta. Därför har Vetenskapsrådet valt att rikta de drygt 3 miljoner kronor, som för budgetåret 2002 står till förfogande för nya projekt inom genusforskning, mot området medicin/vård/hälsa. De nya forskningsprojekten är utvalda av Kommittén för genusforskning som är direkt underställd Vetenskapsrådets styrelse. Projekten rör bl.a. biologi och kultur, mansideal, förlossningstrender och samband mellan kvinnors och mäns sjukfrånvaro och könssegregeringen på arbetsmarknaden.

I sammanhanget bör också nämnas att Nationella sekretariatet för genusforskning – som inrättades år 1998 vid Göteborgs universitet – har initierat flera utredningar som skall ge en överblick över genusforskningen i Sverige och hur den är fördelad över olika ämnen och discipliner. Sekretariatet anordnar dessutom fortbildningskurser och seminarier.

Enligt utskottets uppfattning är det självklart att könsspecifika skillnader måste uppmärksammas både vid forskning och vid klinisk läkemedelsprövning. Detta är inte minst viktigt inom discipliner som medicin, vårdforskning och folkhälsoforskning, där de biologiska skillnaderna mellan könen är tydliga. Vad beträffar kliniska prövningar finns sedan länge ett system för forskningsetisk granskning. Forskningsetiska kommittéer vid de medicinska fakulteterna granskar forskningsansökningarna med utgångspunkt i internationella deklARATIONER och konventioner. Vid kliniska prövningar av läkemedel behövs

också ett godkännande från Läke­medelsverket. I verkets prövning bedöms också studiepopulationens sammansättning.

Övrigt

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsyrkanden om förändringar i examens­målen för vissa högre utbildningar och om införande av en nationell granskning av läromedel.

Jämför *reservationerna* 8 (v) och 9 (v, mp).

Enligt Vänsterpartiet i motion 2001/02:L321 yrkande 2 är det viktigt för dem som i sitt arbete möter mångkulturen att ha kunskap om de särskilda former som *kvinnoförtrycket* tar sig i olika religioner, kulturer och traditioner. Sådana kunskaper måste lyftas fram i socionom-, jurist- och vårdutbildningar.

U t s k o t t e t föreslår avslag på motionsyrkandet.

I den s.k. examensordningen som utgör en bilaga till högskoleförordningen (1993:100) anges målen för de olika examina som finns. Inom ramen för examensordningens bestämmelser fastställer sedan varje lärosäte det närmare innehållet och organisationen av utbildningen. För juris kandidatexamen och socionomexamen anges som ett av målen att studenten skall ha förvärvat kännedom om sådana samhälls- och familjeförhållanden som påverkar kvinnors och mäns livsbetingelser. Likartade formuleringar finns i examensordningens beskrivning av läkarexamen och sjuksköterskeexamen. I examensmålen för juris kandidatexamen ingår också att studenten skall ha förvärvat kunskaper om hur fysiskt och psykiskt våld påverkar kvinnor och män. Utskottet utgår från att dessa kunskaper omfattar kvinnors och mäns livsbetingelser i familjer med olika religioner, kulturer och traditioner.

En *utvärdering av läromedel i ett genusperspektiv* begärs av Miljöpartiet i motion 2001/02:Ub543 yrkande 7. Skolverket bör ges detta uppdrag. Motionärerna anser att det är viktigt att synliggöra kvinnor i undervisningen och i läroböckerna (yrk. 6).

I Centerpartiets motion 2001/02:A212 yrkande 4 förordas att läroböcker skall utformas i ett jämställdhetsperspektiv. I t.ex. naturvetenskap och teknik bör läroböckerna kunna stimulera flickor till större intresse och bättre förståelse för dessa ämnens möjligheter.

Enligt motion 2001/02:Ub277 (m) yrkande 3 är det angeläget att regelbundet förnya läromedlen för att så långt som möjligt komma bort från stereotypa könsrollsbeskrivningar i äldre skollitteratur.

U t s k o t t e t anser att motionsyrkandena bör avslås av riksdagen.

Utskottet delar den uppfattning i fråga om läromedel som framfördes i betänkandet *Vi är alla olika* (Ds 1994:98) av arbetsgruppen Kvinnligt och Mannligt i skolan. Arbetsgruppen skriver att det är skolans ansvar att själv påverka,

ställa krav på och fråga efter läromedel som utgår ifrån könsskillnader och olikheter i flickors och pojkars utveckling, intressen, behov och erfarenheter så att förlegade och könsstereotypa läromedel uppdateras eller tas ur produktion (s. 16).

Någon nationell granskning av innehållet i läromedel förekommer inte och bör inte heller förekomma enligt utskottets uppfattning. Det är läromedelsföretagen som utifrån skolans behov och på marknadens villkor tar fram läroböcker och annat studiematerial. Därutöver finns studiematerial som tagits fram av företag, intresseorganisationer, branschorganisationer m.fl. I skolan används numera även Internet som källa till kunskap. Vilka läromedel som skall användas i undervisningen bestäms av skolorna, och det är också där utvärderingen skall ske i samarbete mellan lärare och elever. Ytterst är det lärarens ansvar att utifrån läroplanen och kursplanerna leda elevernas arbete.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges inom parentes vilken eller vilka punkter i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i reservationen.

1. Jämställdhetsarbetet i skolan (punkt 1) – m, fp

av Beatrice Ask (m), Tomas Högström (m), Catharina Elmsäter-Svärd (m), Ulf Nilsson (fp) och Anders Sjölund (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 1 borde ha följande lydelse:

1. Jämställdhetsarbetet i skolan

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 1. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2001/02:Ub221 yrkande 27,
2001/02:Ub222 yrkande 22 och
2001/02:A229 yrkande 22
samt avslår motionerna
2001/02:Ub277 yrkande 2,
2001/02:Ub338,
2001/02:Ub395,
2001/02:Ub431 yrkande 1,
2001/02:Ub446 yrkande 4,
2001/02:Ub447 yrkande 2,
2001/02:Ub543 yrkande 5 och
2001/02:A212 yrkande 2.

Ställningstagande

Vi vill betona att jämställdhetsarbetet i skolan måste grundas på kunskap och bli en pedagogisk fråga, snarare än en moral- eller attitydfråga. En jämställd utbildning måste ta fasta på skillnader mellan flickor och pojkar i mognad, värderingsmönster, språk, prestationer, val av ämnen m.m. Det är därmed av intresse hur undervisningen går till, hur skolan arbetar, när olika ämnen introduceras i tiden och hur arbetsformerna i skolan skall kunna undvika att missgynna ettdera könet. Pedagogik och metodik måste anpassas så att både flickor och pojkar aktivt kan ta del av undervisningen. Skolan skall ge utrymme för eleverna att pröva och utveckla sin förmåga och sina intressen oberoende av könstillhörighet. Vad vi här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2001/02:Ub221 yrkande 27, 2001/02:Ub222 yrkande 22 och 2001/02:A229 yrkande 22 samt avslår övriga motionsyrkanden i ärendet.

2. Jämställdhetsarbetet i skolan, m.m. (punkterna 1 och 6) – kd

av Yvonne Andersson (kd) och Erling Wälivaara (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkterna 1 och 6 borde ha följande lydelse:

1. Jämställdhetsarbetet i skolan

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 2. Därmed bifaller riksdagen motion

2001/02:Ub446 yrkande 4

samt avslår motionerna

2001/02:Ub221 yrkande 27,

2001/02:Ub222 yrkande 22,

2001/02:Ub277 yrkande 2,

2001/02:Ub338,

2001/02:Ub395,

2001/02:Ub431 yrkande 1,

2001/02:Ub447 yrkande 2,

2001/02:Ub543 yrkande 5,

2001/02:A212 yrkande 2 och

2001/02:A229 yrkande 22.

6. Jämställdhetsarbetet i högskolan

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 2. Därmed bifaller riksdagen motion

2001/02:Ub4 yrkande 6

och bifaller delvis motion

2001/02:Ub543 yrkande 4.

Ställningstagande

Ett aktivt *jämställdhetsarbete i skolan* handlar ofta om att förmedla värderingar. Jämställdhet är en av de viktiga frågor som behöver etisk belysning i skolan. Arbetsfördelningen både i hemmet och i skolans värld kan ge upphov till många intressanta samtal. Därtill måste skolan uppmärksamma och ta hänsyn till flickors och pojkars olika sätt att uttrycka sig, både verbalt och med kroppsspråk. Såväl flickor som pojkar bör uppmuntras att söka sig till yrken som domineras av motsatt kön. Åtgärder behövs för att bryta de traditionella köns mönstren. Vad vi här har anfört bör riksdagen tillkännage för

regeringen som sin mening. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ub446 yrkande 4 och avslår övriga motionsyrkanden i ärendet.

Jämställdhetsarbetet i högskolan måste fortsätta och högskoleutbildningen anpassas till kvinnors särskilda behov. Det skall t.ex. vara enkelt att göra studieuppehåll för barnledighet. Regeringen måste ta ansvar för att högskolelärarna är väl förtrodda med jämställdhetsfrågor och genusperspektiv. Detta behövs för att påskynda den pedagogiska förnyelsen och förbättra studenternas rättssäkerhet. Att Rådet för högskoleutbildning skall stödja metoder för att använda genusperspektiv i undervisningen anser vi vara ett steg i rätt riktning. Vad vi här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ub4 yrkande 6 och bifaller delvis motion 2001/02:Ub543 yrkande 4.

3. Jämställdhetsarbetet i skolan, m.m. (punkterna 1, 4 och 5) – c

av Sofia Jonsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkterna 1, 4 och 5 borde ha följande lydelse:

1. Jämställdhetsarbetet i skolan

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 3. Därmed bifaller riksdagen motion

2001/02:A212 yrkande 2

samt avslår motionerna

2001/02:Ub221 yrkande 27,

2001/02:Ub222 yrkande 22,

2001/02:Ub277 yrkande 2,

2001/02:Ub338,

2001/02:Ub395,

2001/02:Ub431 yrkande 1,

2001/02:Ub446 yrkande 4,

2001/02:Ub447 yrkande 2,

2001/02:Ub543 yrkande 5 och

2001/02:A229 yrkande 22.

4. Åtgärder mot sexuella trakasserier i skolan m.m.

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 3. Därmed bifaller riksdagen motion

2001/02:A212 yrkande 1,

bifaller delvis motionerna

2001/02:Ub10 yrkande 4,

2001/02:Ub225 yrkande 9 och
 2001/02:A229 yrkande 24
 samt avslår motionerna
 2001/02:Ub348,
 2001/02:Ub404 och
 2001/02:Ub480.

5. Jämnare könsfördelning inom vissa högskoleutbildningar

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 3. Därmed bifaller riksdagen motion
 2001/02:Ub2 yrkande 2
 och avslår motion
 2001/02:Ub396.

Ställningstagande

Arbetet med en ökad **jämställdhet i skolan** får inte stanna vid skrivna formuleringar i läroplanen. Jag anser att det krävs ett samlat grepp där klart mätbara mål och metoder för att mäta dessa mål utformas. Det är särskilt viktigt att barn och ungdomar får kunskap i jämställdhetsfrågor för att bryta de samhällsstrukturer som kringskar individens möjligheter till självförverkligande och inflytande i samhället. Regeringen bör därför ge Skolverket i uppdrag att, i nära samverkan med lärarnas organisationer, utarbeta ett samlat program för ökad jämställdhet i skolan. Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:A212 yrkande 2 och avslår övriga motionsyrkanden i ärendet.

Det alltmer utbredda sexualiserade språket och språkvåldet, som går allt lägre ned i åldrarna, är ett uttryck för nedsättande attityder och en felaktig inställning till jämställdhet. Detta är inte acceptabelt och måste motverkas genom **åtgärder mot sexuella trakasserier i skolan**. Jag vill understryka att det inte är rimligt att individens deltagande i undervisning som sker under plikt skall resultera i livslångt psykiskt lidande. En anpassning av jämställdhetslagstiftningen måste göras till det svenska skolsystemets samtliga stadier. Vad jag här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:A212 yrkande 1 samt bifaller delvis motionerna 2001/02:Ub10 yrkande 4, 2001/02:Ub225 yrkande 9 och 2001/02:A229 yrkande 24. Övriga yrkanden i ärendet bör avslås.

Regeringen bör ta initiativ till att öka rekryteringen av män till kvinnodominerade **högskoleutbildningar**, såsom vård- och undervisningsutbildningarna. Jag efterlyser motsvarande satsningar som gjorts när det gäller att öka andelen kvinnor inom tekniska och naturvetenskapliga utbildningar för att åstadkomma en **jämnare könsfördelning**. Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:Ub2 yrkande 2.

4. Genuskunskap i lärarutbildningen (punkt 2) – mp

av Gunnar Goude (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 2 borde ha följande lydelse:

2. Genuskunskap i lärarutbildningen

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 4. Därmed bifaller riksdagen motion

2001/02:So495 yrkande 23

samt avslår motionerna

2001/02:Ub277 yrkande 1 och

2001/02:Ub543 yrkande 8.

Ställningstagande

Enligt min mening hämmar socialt konstruerade könsroller både mäns och kvinnors möjligheter till personlig utveckling, då vi oftast bara uppmuntras att utveckla sidor hos oss själva som stämmer in i det sociala mönstret. Att vara medveten om detta när man möter barn och motverka stereotypa föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt är en viktig del av arbetet för jämställdhet. Därför anser jag det vara nödvändigt att lärare samt personal i förskola och skolbarnsomsorg får information och utbildning i genuskunskap. Vad jag här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:So495 yrkande 23.

5. Åtgärder mot sexuella trakasserier i skolan, m.m. (punkterna 4, 7, 10 och 11) – fp

av Ulf Nilsson (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkterna 4, 7, 10 och 11 borde ha följande lydelse:

4. Åtgärder mot sexuella trakasserier i skolan m.m.

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 5. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2001/02:Ub10 yrkande 4,

2001/02:Ub225 yrkande 9 och

2001/02:A229 yrkande 24,

bifaller delvis motion

2001/02:A212 yrkande 1

samt avslår motionerna

2001/02:Ub348,
2001/02:Ub404 och
2001/02:Ub480.

7. Anställningar inom högskolan

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 5. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2001/02:Ub261 yrkande 23 och 2001/02:A229 yrkande 25.

10. Genusperspektiv i vårdutbildningar

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 5. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ub259 yrkande 2.

11. Genusperspektiv inom medicinsk forskning m.m.

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 5. Därmed bifaller riksdagen delvis motion 2001/02:Ub259 yrkande 3 samt avslår motionerna 2001/02:Ub259 yrkandena 1, 4 och 5, 2001/02:Ub376 yrkandena 2 och 3, 2001/02:Ub428 yrkandena 1–3 och 2001/02:Ub543 yrkandena 2 och 3.

Ställningstagande

Jag förordar att lagregler införs mot *sexuella trakasserier* av elever, efter förebild i jämställdhetslagen. Det är enligt min mening viktigt att elevers situation när det gäller sexuella trakasserier uppmärksammas på samma sätt som arbetstagarnas. Det är självfallet skolans uppgift att reagera mot det grova språkbruket i skolan. Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2001/02:Ub10 yrkande 4, 2001/02:Ub225 yrkande 9 och 2001/02:A229 yrkande 24 samt bifaller delvis motion 2001/02:A212 yrkande 1. Övriga yrkanden i ärendet bör avslås.

Det finns tecken på att det pågår en diskriminering av kvinnor i samband med *anställningar inom högskolan*. Åtgärder måste därför vidtas för att stoppa denna könsdiskriminering. Jag menar att det behövs ökad öppenhet när det gäller urval och antagningar, tydliga och formellt reglerade kriterier utifrån vilka tjänster tillsätts och en jämställd representation i de nämnder som svarar för tjänstetillsättningar. Vidare måste möjligheten att befordras till professor säkras fullt ut, vilket kan ge positiva följdverkningar från jämställdhetssynpunkt. Jag anser det vidare vara självklart att större institutioner skall ha en formellt utarbetad jämställdhetsplan. Vad jag här har anfört bör riksdagen

tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motionsyrkandena i ärendet.

Studier har uppmärksammat att kvinnor och män kan visa skilda symptom vid vissa sjukdomar och reagera olika på behandling. Därför vill jag betona vikten av att läkarutbildningen liksom övriga *vårdutbildningar* åläggs att ha ett genusperspektiv i undervisningen. Detta bör riksdagen med bifall till 2001/02:Ub259 yrkande 2 tillkännage för regeringen som sin mening.

Av motsvarande skäl är det angeläget att den medicinska forskningen inbegriper både kvinnor och män. Jag anser därför att man bör granska om de forskningsprojekt *inom medicinsk forskning* som får anslag fullt ut beaktar behovet av ett genusperspektiv. Vad jag här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed delvis bifalla motion 2001/02:Ub259 yrkande 3.

6. Karriärvägar inom forskningen (punkt 8) – m, kd, c, fp

av Beatrice Ask (m), Yvonne Andersson (kd), Tomas Högström (m), Erling Wälivaara (kd), Catharina Elmsäter-Svärd (m), Sofia Jonsson (c), Ulf Nilsson (fp) och Anders Sjölund (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 8 borde ha följande lydelse:

8. Karriärvägar inom forskningen

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 6. Därmed bifaller riksdagen motion

2001/02:Ub438 yrkande 5

och avslår motion

2001/02:Ub543 yrkande 1.

Ställningstagande

Karriärvägarna inom forskningen måste anpassas till kvinnors och mäns villkor. Det är viktigt att en nybliven forskare kan ta en projektjänst vid något universitet utomlands utan att därmed minska sina möjligheter att få en tjänst som forskarassistent. Det är också viktigt att hänsyn alltid tas till att kvinnor på grund av barnafödande inte får hindras i sin forskarkarriär. Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:Ub438 yrkande 5.

7. Fördelning av forskningsresurser mellan manliga och kvinnliga forskare (punkt 9) – m, kd

av Beatrice Ask (m), Yvonne Andersson (kd), Tomas Högström (m), Erling Wälivaara (kd), Catharina Elmsäter-Svärd (m) och Anders Sjölund (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 9 borde ha följande lydelse:

9. Fördelning av forskningsresurser mellan manliga och kvinnliga forskare

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 7. Därmed bifaller riksdagen motion

2001/02:Ub438 yrkande 10

samt avslår motionerna

2001/02:Ub428 yrkande 4 och

2001/02:Ub521.

Ställningstagande

Enligt vår mening är det viktigt att genusperspektivet lyfts fram vid varje forskningsinstitution. För att man skall kunna nå nya insikter och ta fram nya resultat krävs det forskare av båda könen med de olika perspektiv som kvinnor och män har. Vad vi här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ub438 yrkande 10.

8. Genusperspektiv inom medicinsk forskning, m.m. (punkterna 11 och 12) – v

av Britt-Marie Danestig (v) och Lennart Gustavsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkterna 11 och 12 borde ha följande lydelse:

11. Genusperspektiv inom medicinsk forskning m.m.

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 8. Därmed bifaller riksdagen motion

2001/02:Ub376 yrkandena 2 och 3

samt avslår motionerna

2001/02:Ub259 yrkandena 1 och 3–5,

2001/02:Ub428 yrkandena 1–3 och

2001/02:Ub543 yrkandena 2 och 3.

12. Kunskap om kvinnoförtryck i olika religioner, kulturer och traditioner

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 8. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:L321 yrkande 2.

Ställningstagande

Forskning om och med kvinnor är eftersatt, trots att både sjukdomar och deras behandling berör båda könen. Samma gäller forskningsområden som domineras av kvinnor, exempelvis omvårdnadsforskningen. Mot den bakgrunden bör enligt vår mening forskningspolitiken inom området hälso- och sjukvård, och till detta närliggande områden, belysas ur ett klass- och könsperspektiv. Vi anser att det är särskilt viktigt med ett *genusperspektiv* i samband med stamcellsforskningen och genforskningen. Det behövs därför en ökad kunskap och medvetenhet i de forskningsetiska kommittéerna om vikten av ett genusperspektiv i forskningen och vid de etiska bedömningarna av forskningsprojekt. Vad vi här har anfört bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:Ub376 yrkandena 2 och 3.

Vi vill betona vikten av att personer som i sitt arbete möter mångkulturen har kunskaper om de särskilda former som *kvinnoförtrycket* tar sig i olika religioner, kulturer och traditioner. Personal inom socialtjänsten, rättsväsendet och sjukvården bör därför få vidareutbildning i detta perspektiv. Det är också nödvändigt att kunskaper om detta kvinnoförtryck lyfts fram i socionom-, jurist- och vårdutbildningar. Detta bör riksdagen med bifall till motion 2001/02:L321 yrkande 2 tillkännage för regeringen som sin mening.

9. Utvärdering av läromedel i ett genusperspektiv (punkt 13) – v, mp

av Britt-Marie Danestig (v), Lennart Gustavsson (v) och Gunnar Goude (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 13 borde ha följande lydelse:

13. Utvärdering av läromedel i ett genusperspektiv

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 9. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ub543 yrkande 7 samt avslår motionerna 2001/02:Ub277 yrkande 3, 2001/02:Ub543 yrkande 6 och 2001/02:A212 yrkande 4.

Ställningstagande

För att på allvar ta itu med problemet med bristande jämställdhet i skolan bör pedagogiken på alla nivåer förändras och bedrivas i ett genusperspektiv. Även läromedlen bör ha ett sådant perspektiv. Vi ställer oss därför bakom förslaget i motion 2001/02:Ub543 yrkande 7 att Skolverket bör ges i uppdrag att utvärdera läromedel i ett genusperspektiv. Detta bör riksdagen med bifall till motionsyrkandet tillkännage för regeringen som sin mening.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner

Motioner med anledning av proposition 2001/02:15 Den öppna högskolan

2001/02:Ub2 av Sofia Jonsson m.fl. (c):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om initiativ för att öka rekryteringen av män till kvinnodominerade utbildningar.

2001/02:Ub4 av Yvonne Andersson m.fl. (kd):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om jämställdhetsarbetet i högskolan.

Motion med anledning av proposition 2001/02:14 Hälsa, lärande och trygghet

2001/02:Ub10 av Ulf Nilsson m.fl. (fp):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att en lag skall införas mot sexuella trakasserier av elever.

Motioner från allmänna motionstiden

2001/02:Ub221 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ett jämställdhetsperspektiv skall genomsyra all undervisning.

2001/02:Ub222 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ett jämställdhetsperspektiv skall genomsyra all undervisning.

2001/02:Ub225 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att en lag skall införas mot sexuella trakasserier av elever.

2001/02:Ub259 av Eva Flyborg och Helena Bargholtz (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ingen forskning om människokroppen, annat än i undantags-

fall, får baseras på en population bestående av mindre än 40 % av vartdera könet för att få statliga anslag beviljade.

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att läkarutbildningen och alla vårdutbildningar åläggs att ha ett könsperspektiv i undervisningen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en grupp bör tillsättas med uppdrag att se över de forskningsanslag som ges och om de tillvaratar könsperspektivet.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ett kvinnoforskningscentrum för vården bör förläggas i Göteborg.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Socialstyrelsen bör ges i uppdrag att fortsättningsvis ha ansvaret för forskning om vården av kvinnor.

2001/02:Ub261 av Ulf Nilsson och Yvonne Ångström (fp):

23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om åtgärder för att stoppa könsdiskrimineringen.

2001/02:Ub277 av Catharina Elmsäter-Svärd (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om vikten av att ge grundskollärare högre kompetens i jämställdhetsfrågor rörande skolundervisningen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om betydelsen av att på pedagogisk väg ge grundskoleelever större förståelse för jämställdhet mellan könen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om angelägenheten av att regelbundet förnya läromedlen för att så långt som möjligt slippa de äldre och stereotypa könsrollerna som finns i gammal skollitteratur.

2001/02:Ub315 av Ulla-Britt Hagström (kd):

Riksdagen begär att regeringen tillsätter en utredning med syftet att finna metoder för en jämnare könsfördelning i arbetet bland barn.

2001/02:Ub338 av Margareta Viklund (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att studier som visar på bristerna i jämställdhet mellan kvinnor och män tas till vara i samhället och att dessa frågor tas upp i skolundervisningen i syfte att påverka pojkars och mäns syn på flickor och kvinnor.

2001/02:Ub348 av Christina Nenes och Göte Wahlström (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om främjande av jämställdhet och motverkande av pornografi.

2001/02:Ub376 av Rolf Olsson m.fl. (v):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om forskningspolitik, genus och klassperspektiv.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om genusperspektiv vid bedömningar av forskningsprojekt.

2001/02:Ub395 av Carina Ohlsson och Monica Green (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om jämställdheten i skolan och att jämställdhetslagen utvidgas så att den även innefattar barn och ungdomar i förskola och skola.

2001/02:Ub396 av Carina Ohlsson och Kjell Nordström (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om andelen kvinnor i ingenjörsutbildningar.

2001/02:Ub404 av Hillevi Larsson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en översyn av diskrimineringslagarna i syfte att stärka rättigheterna för skolelever.

2001/02:Ub428 av Sonja Fransson m.fl. (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att genusperspektiv skall genomsyra all medicinsk forskning, utbildning och bemötande av patienter.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att samtliga ansökningar inom medicin, omvårdnad och hälso- och sjukvårdsforskning bör redovisa studiepopulationens könsfördelning i förhållande till fördelningen i befolkningen eller i den aktuella patientgruppen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att statistik inom medicinsk forskning könsuppdelas.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det årligen skall föras statistik över hur forskningsresurserna fördelas mellan könen.

2001/02:Ub431 av Christina Axelsson m.fl. (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att öka jämställdheten i skolan.

2001/02:Ub438 av Yvonne Andersson m.fl. (kd):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att karriärvägarna inom forskningen måste anpassas så att familjebildning och yrkeskarriär kan förenas.

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av ett genusperspektiv på forskningens villkor.

2001/02:Ub446 av Alf Svensson m.fl. (kd):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om jämställdhet i skolan.

2001/02:Ub447 av Ulla-Britt Hagström m.fl. (kd):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om åtgärder för att bryta snedfördelning vad gäller kön och den sociala snedrekryteringen.

2001/02:Ub480 av Ann-Marie Fagerström och Carina Adolfsson Elgestam (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av samlevnads- och sexualundervisning i skolan.

2001/02:Ub521 av Eva Arvidsson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av att bedömningskommittéerna för fördelning av statliga medel för klinisk, patientnära forskning skall vara jämnt könsfördelade och att könsuppdelad statistik skall finnas för de sökande respektive för dem som tilldelats medel.

2001/02:Ub543 av Lotta Nilsson Hedström m.fl. (mp):

1. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag om att ge Högskoleverket i uppdrag att undersöka varför så få kvinnor avslutar sina högskolestudier.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att forskning kring kvinnors ohälsa prioriteras.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vikten av att forskningen har ett genusperspektiv.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kvinnors universitetsstudievanor.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att skolans och förskolans pedagogiker har en tydligare koppling till genuskunskap.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening om att synliggöra kvinnor i läroböcker etc.
7. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag om att ge Skolverket i uppdrag att utvärdera läromedlen ur ett genusperspektiv.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om genuskunskap på lärarutbildningen och andra relevanta utbildningar.

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av fler män inom skolan och förskolan.

2001/02:L321 av Ulla Hoffmann m.fl. (v):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vikten av ökad kunskap hos olika yrkeskategorier om de särskilda former som kvinnoförtrycket tar sig i olika religioner, kulturer och traditioner enligt vad som i motionen anförs.

2001/02:So495 av Matz Hammarström m.fl. (mp):

23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att ämnet jämställdhet skall ingå på berörda utbildningar.

2001/02:A212 av Agne Hansson m.fl. (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en anpassning av jämställdhetslagstiftningen till skolsystemets samtliga stadier och den högre utbildningen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att, i nära samverkan med lärarnas organisationer, utforma ett samlat program för ökad jämställdhet i den svenska skolan.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utformningen av läroböcker ur ett jämställdhetsperspektiv.

2001/02:A229 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om jämställdheten i skolan.
24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om lagstiftning mot sexuella trakasserier.
25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om jämställdhet i högskolan.